

Sygn. akt III UK 29/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania Wyższej Szkoły w P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie
z udziałem B. S., K. J., S. P., A. D., S. Z., W. W.
o ustalenie podstawy wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 9 września 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Rzeszowie
z dnia 12 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa 156/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 listopada 2014 r. Sąd Apelacyjny w Rzeszowie – w sprawie z wniosku Wyższej Szkoły w P. (dalej jako: „odwołująca się”) przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Rzeszowie z udziałem zainteresowanych: B. S., K. J., S. P., A. D., S. Z., W. W. o ustalenie podstawy wymiaru składek – oddalił apelację odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyślu z dnia 28 października 2013 r., oddalającego odwołania odwołującej się od decyzji ZUS Oddziału w Rzeszowie z dnia 15 września 2010 r., którymi organ rentowy stwierdził obowiązek płatnika - odwołującej się uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy dla zatrudnionych pracowników tj. B. S.,

K. J., S. P., S. Z., A. D. i W. W. przychodu z tytułu wynagrodzenia za przeniesienie praw autorskich w okresach i kwotach wskazanych w poszczególnych decyzjach.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła skargą kasacyjną; skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że: „zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 29 maja 2014 r. sygn. akt III AUa 62/14 w sposób oczywisty narusza przepisy prawa w szczególności art. 18 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 4 pkt. 9 art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 12 ust. 1, art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych...”. W ocenie autora skargi „...skarga winna być przyjęta i podlegać rozpoznaniu także ze względu na fakt, że w sprawie pojawiają się zagadnienia prawne i zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, a dotyczy to w szczególności wykładni art. art. 18 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 4 pkt. 9 art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 12 ust. 1, art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Dodatkowo uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca zwraca uwagę na wadliwość wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, która jej zdaniem jest oczywista pomimo podjęcia przez Sąd Najwyższy w Warszawie uchwały w następstwie zwrócenia się przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie do Sądu Najwyższego z zapytaniem prawnym. Zdaniem wnioskodawczynie sytuacja prawna zainteresowanych nie odpowiada stanowi faktycznemu opisanemu w uzasadnieniu do uchwały i samej uchwale Sądu Najwyższego, gdyż w przypadku zainteresowanego skorzystano z prawnie dopuszczalnej możliwości przeniesienia na pracownika autorskich praw majątkowych na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W tym zakresie wnioskodawczynie zwraca uwagę na to, że teza uchwały Sądu Najwyższego dotyczy jedynie ustalenia tego, iż wynagrodzenie za pracę z tytułu nabycia przez pracodawcę z mocy prawa

autorskich praw majątkowych do utworu stworzonego przez pracownika w wyniku wykonywania przez niego obowiązków ze stosunku pracy stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe. W przedmiotowej sprawie strony stosunku pracy skorzystały z możliwości przewidzianej w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 14 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych i zawarły umowę o przeniesieniu tych praw. Oznacza to, że należy przyjąć, iż wynagrodzenie z tytułu nabycia przez pracodawcę autorskich praw majątkowych do utworu dydaktycznego nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie „pojawiają się zagadnienia prawne” (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), „zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących wątpliwości w orzecznictwie” (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.); przy czym twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej autor skargi wiąże z naruszeniem wskazanych przepisów prawa, na tle których jednocześnie – jak to określa skarga – „pojawiają się zagadnienia prawne” oraz sugerowana potrzeba wykładni.

Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). W postanowieniu z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Niezależnie od stwierdzonej wadliwości uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania trzeba dodatkowo wskazać, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na „...wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 29 maja 2014 r. sygn. akt III AUa 62/14...”. Tymczasem przedmiotowa

skarga kasacyjna została wniesiona przez stronę skarżącą od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 12 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa 156/14.

O oczywistej zasadności rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przekonuje twierdzenie jej autora o wadliwości „wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, która jej zdaniem jest oczywista pomimo podjęcia przez Sąd Najwyższy w Warszawie uchwały w następstwie zwrócenia się przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie do Sądu Najwyższego z zapytaniem prawnym”.

Autor skargi poza zacytowanym wyżej twierdzeniem nie przedstawia w formie odrębnego wywodu argumentacji, którą wykazałby na czym miałyby polegać sugerowana sprzeczność zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2012 r., III UZP 4/11, OSNP 2012 nr 15-16, poz. 198.

Zamiast tego ogranicza się do twierdzenia, że „w przedmiotowej sprawie strony stosunku pracy skorzystały z możliwości przewidzianej w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 14 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych i zawarły umowę o przeniesieniu tych praw. Oznacza to, że należy przyjąć, iż wynagrodzenie z tytułu nabycia przez pracodawcę autorskich praw majątkowych do utworu dydaktycznego nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe”.

Takie twierdzenie jest prostym zaprzeczeniem podstawie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie. Nie uwzględnia w swojej konstrukcji zasadniczego stanowiska zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Sąd drugiej instancji stwierdził nieważność na podstawie art. 58 § 1 k.c. zawartych przez zainteresowanych umów w zakresie aneksu numer 1 do umowy o pracę oraz umów o przeniesienie autorskich praw majątkowych. Sąd drugiej instancji uzasadniając swoje stanowisko stwierdził – dzieląc stanowisko Sądu pierwszej instancji -, że analiza treści umów będących przedmiotem w sprawie (aneksu numer 1 do umowy o pracę, jak i umowy o przeniesienie praw autorskich majątkowych) uprawnia do stwierdzenia, że nie stanowią one ani sytuacji pogorszenia, ani polepszenia stanu posiadania zainteresowanych w stosunku do stanu, który mogliby oni uzyskać przez zastosowanie ogólnych zasad określonych w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 14 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Umowy te bazują bowiem

na polach eksploatacji obejmujących pracownicze obowiązki wynikające z treści umowy o pracę i w swej istocie nie stanowią o dającej się zauważyć odrębności uregulowania w stosunku do tego przewidzianego ustawą. Przeciwnie należy zauważyć oraz podkreślić ich duże podobieństwo i jednocześnie potwierdzić istnienie u stron zawierających aneks i umowy o przeniesienie praw autorskich majątkowych dość jednoznacznego zamiaru określenia stanu prawnego wynikającego z mocy ustawy umownie. Takie działanie nie może zostać zaakceptowane i musi być ocenione jako mające na celu obejście prawa. Skutkiem powyższej oceny jest stwierdzenie nieważności zawartych umów w zakresie obejmującym aneksy numer 1 oraz umów o przeniesienie autorskich praw majątkowych przy zastosowaniu art. 58 § 1 k.c. Według Sądu drugiej instancji niewątpliwie czynności prawne podejmowane przez płatnika oraz zainteresowanych w postaci zawierania umów o przeniesienie autorskich praw majątkowych poprzedzone uprzednim bardzo ogólnie sformułowanym aneksem numer 1 do umów o pracę zmierzały w swojej istocie do takiego ukształtowania ich treści, która z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie (stanowiąc ma wszak realizację prawnej możliwości odmiennego kształtowania stosunku prawnego opisaną w art. 12 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i o prawach pokrewnych). Jednak w znaczeniu materialnym (w rzeczywistości przez brak jakiegokolwiek istotnej zmiany wobec prawnych możliwości przewidzianych jako zasada w art. 12 ust. 1 powołanej ustawy) zmierzała do zrealizowania celu zakazanego przez ustawę.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.